

Bűnösök barátja

Máté 9,9-13

Hetvened vasárnap

1953. febr. 1.

A felolvasott ige egy megtérés története. Lévi vámszedő, a későbbi Máté tanítvány, megtérését mondja el. Minden megtérés története érdekes és tanulságos. A most felolvasottnak különös hangsúlyt ad az, hogy nem mások mondják el, hanem maga Lévi, mégpedig nem úgy, mint sok megtérő: bőbeszédűen, bűneiben vájkálva, a megtérés boldogságát rajongva magasztalva, mások megtérését erőszakolva, hanem olyan szűkszavúan, tárgyilagosan, ahogyan a Biblia szokott nagy dolgokat elbeszélni. Nem önmagáról beszél, hanem arról, hogy mint vélekedtek róla az emberek és mint vélekedett róla Jézus.

1. Mint vélekedtek róla az emberek?

A bűnösök bírának gondolták magukat és ítéletet mondtak felette.

a) Azt mondták rá, hogy telhetetlen pénzeszsák.

Életéről nagyon keveset tudunk. Nem lehetett átlagember, mert írni és olvasni tudott, hiszen különben nem lehetett volna vámszedő. De szegény ember lehetett, mert különben aligha szánta volna rá magát a vámszedők gyűlölt mesterségére. Magányos ember is lehetett, mert csak apja neve van feljegyezve családi körülményeiből. Apját Alfeusnak hívták.

Egyszer csak megunta a szegénységet, a rongyoskodást, a nélkülözést, a szegény ember máról holnapra élő életének örökös bizonytalanságát. Úgy érezte, hogy mivel abban a korban a művelt emberek sorába tartozott, másra, magasabbrendű életre van hivatva. Megjelent előtte a vámhivatalnokok könnyű és kényelmes élete. Felcsapott publikánusnak. Ismerősei felhördültek erre az elhatározásra. Akiknek sejtelmük sem volt a szegénység nyomorúságáról, hiszen mindenük megvolt, amire szükségük volt, akik a kis ujjukat sem mozdították meg talán, hogy Lévinek képességeihez mért munkát és ezzel tisztességes megélhetést biztosítsanak, akik maguk talán pénzeszsákokon ültek, kikiáltották őt telhetetlen pénzeszsáknak.

b) Azt mondják rá, hogy szemérmetlen. Nem törődik a pénz eredetével. Nincsenek erkölcsi gátlásai. Nem fontos, hogy honnan, milyen módon és miért jön a pénz. Az a fontos, hogy legyen. A becsületét is hajlandó áruba bocsátani. Aki ugyanis vámszedő hivatalt vállalt, annak ráment a becsülete.

Lehet, hogy bírái sem voltak nagyon kényesek a pénz kérdésében. Lehet, hogy az erszényükben gyanús üzletek haszna is meghúzódott. De hát ők nem csinálták nyíltan, vagy legalábbis társadalmilag megtűrt, avagy bevett formák között szerezték a pénzt, s ezért feljogosítva érezték magukat arra, hogy pálcát törjenek azok fölött, akik pénzért vámszedő hivatalt vállaltak.

c) Azt mondták rá, hogy hazaáruló. A vámszedők ugyanis adóbérlők voltak, akik a római felsőbbség által megállapított adókat és illetékeket beszedték. Lévi Kapernaumban a Genezáret taván átszállított személyek és árucikkek után szedte a vámot.

Az adószedők sohasem tartoztak a közkedvelt emberek közé. A Jézus korabeli publikánusok ezt még azzal is tetézték, hogy a megszálló római hatalom szolgálatába állottak, és ezzel segédkezet nyújtottak az ellenségnek saját honfitársaik kizsákmányolásához. Igazi zsidó, aki szerette hazáját, s népét, nem vállalkozott erre a munkára.

Lehet, hogy bírái is igénybe vették a rómaiakat akkor, amikor érdekük úgy kívánta. Lehet, hogy olyanok is voltak közöttük, akik később Pilátusnál éppen a császári hűségükkel akartak célt érni Jézus ellen, vádként hozva fel ellene a nemzeti függetlenségre való szervezkedést (Luk 23,2; Ján 19,12). Ha ők csinálták, nem volt hazaárulás, ha más csinálta, hazaáruló bitang volt.

d) Azt mondták rá, hogy reménytelen eset. Ki tudja, hányan próbálkoztak azzal, hogy visszatartsák elhatározásának végrehajtásától, vagy visszacsalogassák a vámszedő asztaltól. Ha élt még az édesapja, bizonytalán mindent megkísérelt. Mozgósította a barátait, rokonait, ismerőseit. Hiába volt minden érv, minden szemrehányás, minden fenyegetés, minden könny. Minden lepergett róla. Ment nyakasan a maga útján. Fájt a szívük utána, talán meg is siratták, de azután legyintettek a kezükkel, s letettek végleg róla: Reménytelen eset. Kitagadták, megtagadtak vele minden közösséget. Igazi zsidó többé lakása küszöbét át nem lépte. Ha találkoztak vele, utálattal fordultak el tőle. Szó nélkül dobták asztalára a vámot. Számukra elveszett, meghalt. Talán titokban bíztak abban, hogy ez az irgalmatlan kiközösítés még észre térítheti, semmi jel sem mutatott azonban arra, hogy Lévi nehezen hordozza ezt a kiközösítést. Egykedvűen söpörte be a pénzt a vámszedő asztalra, s elvesztett régi barátai helyett vámszedőtársai lettek új barátai.

2. Mint vélekedett róla Jézus?

A farizeusok nagy megbotránkozására nem úgy, mint bírót, hanem úgy, mint a bűnösök barátja. Egy közmondást idéz a botránkozó farizeusoknak: „Nem az egészségeseknek van szüksége orvosra, hanem a betegeknek”. Jézus tehát úgy néz Léviére, mint betegre. Világos, hogy ezzel nem Lévi testi egészségét akarja megjelölni. Lévi makkegészséges ember volt, mégis olyan volt, mint a beteg.

a) Jézus véleménye szerint Lévi gyenge. Ez a képből is következik, amit Jézus használ. Minden beteg gyenge. Az eredeti szövegben az egészséges szó megjelölésére olyan szó áll, melynek első értelme ez: erős. Jézus ennek ellentétéképp használja a beteg szót, a szöveg szerint is tehát azt akarja mondani, hogy gyenge. Léviről az volt az ismerősök véleménye, hogy erős akaratú, keményfejű ember. Amit egyszer fejébe vesz, attól nem lehet eltéríteni. Jézus ezzel szemben úgy látja, hogy szegény gyenge ember, aki azért lett vámszedő, mert nem bírt ellenállni a Sátánnak, aki a pénz szerelmét élesztgette benne s a meggazdagodás vágyálmát rajzolta elé.

b) A beteg ember szenvedő ember. Jézus véleménye szerint is Lévi szenvedő ember. Kitűnő önuralommal, látszólag szenvtelenül ül a vámszedő asztal mellett. Gúnyra és megvetésre nem reagál, vagy legfeljebb egy vállrándítással felel. Úgy látszik, jól beletalálja magát új helyzetébe. Mindez azonban csak látszat. Ugyanolyan látszat, mint a tékozló fiúnál a dorbézolás heje-hujája, melybe bele akarja temetni megszólaló lelkiismeretét. A bűnös nem tudja tartósan jól érezni magát a bűnben. Lehet, hogy az elkövetés pillanatában már keserű lett a szájíze, mint Ádámnak. Lehet, hogy másnap kezdődik a szenvedés, mint Júdásnál. Lehet, hogy később érik utol a bűnei, de egyszer utoléri, és akkor elkezd szenvedni a bűnei alatt. Még csak Jézus látta, hogy Lévi szenved már a vámszedő asztal gazdagságában.

c) A beteg ember harcol az egészségéért, az életért. Jézus véleménye szerint is Lévi harcoló ember. Nem először találkozik vele. Mikor a tóparton prédikálni szokott, sokszor figyelte az arcát. Látta rajta a tusakodást. Látta, hogy szívében egymás után szakadnak el a szálak, melyek a vámszedő asztalhoz kötik. Szeretne már a bűnétől szabadulni. Maga sem tudja, mi tartja még vissza. Talán valami álbüszkeség. Csak egy lökés kellene, s otthagyna mindent.

d) Ezért reményteljes eset Jézus szemében a Lévié. Nem kemény ítéletű bíróra, nem lelkiismeretet altatgató bűn-cimborára, orvosra van szüksége, aki megszánja és meggyógyítja őt. Aki úgy tud ránézni, mint ahogy az eredeti szöveg mondja: mint aki rosszul van.

3. *Kinek van igaza?*

Jézus egy szóval sem mondja, hogy Lévi nem rabja a pénznek, és hogy nem vétkezett hazája ellen. Ebben a farizeusoknak igazuk van. Igazuk van, de joguk nincs mindezt a Lévi fejéhez verni. Itt is elmondhatta volna Jézus, hogy az vesse Lévi-re az első követ, aki nem bűnös, s itt is el kellett volna csúfosan somfordálni mindenkinek, mert Jézus, akinek egyedül lett volna joga az első követ rádobni, nem dobott rá követ, hanem meg akarta gyógyítani, téríteni. Abban nem volt a farizeusoknak igazuk, hogy erre nem láttak reménységet. A következmények Jézust igazolták. Ezt mutatja, hogy Lévi azonnal felkel és követi Jézust. Olyan

gyökeresen szakít múltjával, hogy megtérése történetében még csak nem is említi a régi nevét. Olyan ujjongó öröm tölti el megszabadulása felett, hogy ünnepi lakomát készítet s azt missziói alkalommá teszi Jézus és tanítványai számára vámszedőtársai felé is. Mások botránkoznak ezen a vegyes társaságon, ő azt tartja, hogy nagyon is egymáshoz illő vendégsereg van együtt: a bűnösök és a bűnösök szabadító barátja.

A mai vasárnap neve: Hetvened vasárnap. Közeledik a böjt. Az egyház már kezdi számolgatni és számoltatni a nagyhétig tartó napokat. Induljunk mi is böjt felé igaz megtéréssel. Ne kínlódj tovább bűneid megköztözöttségében! Ne törődj mások elítélő, kárhoztató véleményével. A bűnösök barátja előtted is megáll és szól: Kövess engem! Kövesd azonnal Őt, hadd lehessen megírni a te megtérésed történetét is! Ha ez megtörténik, megváltozik a többi bűnöshöz való viszonyod is. Bűnösök fölött fennhéjázó képmutatással való ítélkezésből megtérsz bűnösök között végzendő missziói szolgálatra. Ám csóválják mások a fejüket, mint a történetben a farizeusok a Máté által rendezett missziói vendégség láttán, te légy boldog, hogy a többi bűnösökkel együtt a Bűnösök Barátja a tied! Ámen.